

BAVO

8 juni 2015

AAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN VEILIGHEID

Betreft: Laat de gebruiker aan het woord

Geachte Minister,

Critici van het gevangenisdorp in Haren besteedden veel aandacht aan de afgelegen locatie (noordrand van het Brusselse Gewest), de buitenproportionele omvang (1190 plaatsen) en het bedenkelijke programma (verdachten, veroordeelden m/v, uit handen gegeven jongeren én geïnterneerden samen op één terrein). En terecht, het ontwerp van de megagevangenis is schadelijk voor alle betrokkenen: omwonenden, personeel, magistraten en gedetineerden in de eerste plaats.

Een **vergeten probleem** in het ontwerp van het gevangenisdorp Haren is de **expertocratie**. Iedereen doet wat van hem/haar verwacht wordt binnen de eigen, afgebakende verantwoordelijkheid en niemand stelt vragen bij politieke beslissingen die de opdracht vooraf gaan. Binnen deze arbeidsverhouding blijven de aangegeven discussiepunten – afgelegen locatie, buitenproportionele omvang, bedenkelijk programma – ongedacht. Bezwaren botsen hierbij op een muur van expertise en onwil.

In de Overlegcommissie, georganiseerd door de Stad Brussel op 20/05/2015 in Casino Viage, namen de experts het woord. Met droge ogen vertelde de architect van BuroII o.a. dat de vloeiende perimeter bijdraagt aan de landschappelijke integratie van de gevangenis. De ingenieur van Antea had o.a. berekend dat de bewegingen in het autoverkeer geen overlast vormen voor de Witloofstraat. De opdrachtgever

BAVO

8 juni 2015

(FOD Justitie en Regie der Gebouwen) voelde niet de minste nood om de zwaarwegende beslissingen te verantwoorden.

Een **tweede blinde vlek** van de expertocratie is de negatie van het onderwerp waar alles om draait. De nieuwe gevangenis zijn bedoeld om de levensomstandigheden van gedetineerden te humaniseren en toch blijven zij afwezig in het ontwerpproces. Pro's en contra's worden afgewogen zonder de hoofdgebruiker van het toekomstige gebouw te consulteren. Alles wijst erop dat de gedetineerde ook in het ontwerpproces niet gehoord werd. De overheidsdiensten deden naar eigen zeggen niets met de nuttige ideeën uit een academische studie van de Koning Boudewijnstichting naar de noden en verlangens van gedetineerden.

Het ontwerp van het gevangenisdorp in Haren gebeurt zelfs zonder de inspraak van de familieleden en kenniskring. Nochtans treft detentieschade niet alleen de gedetineerde, maar evengoed alle families en vrienden van 1190 gedetineerden – dat zijn er heel wat. Dat het wat moeite vraagt om gedetineerden aan het woord te laten, is begrijpelijk. Er is echter weinig tot geen reden om ook familie en vrienden van gedetineerden niet te betrekken in het ontwerp van het gevangenisdorp.

Het zwijgen opleggen aan gedetineerden in het ontwerpproces druist in tegen de geest van de Basiswet 2005. Professor Lieven Dupont, auteur van de Basiswet, sprak voor de bevoegde Kamercommissie Justitie op 2 februari 2001 de woorden: *“Wil men mensen [hij sprak over gedetineerden] responsabiliseren dan moet men ze respecteren en betrekken bij de besluitvorming met betrekking tot de beslissingen die hen aanbelangen.”*

Geachte minister, we dagen U uit om gedetineerden én hun families publiek aan het woord te laten over het ontwerp voor het gevangenisdorp in Haren. In de toekomst zal een slordige

BAVO

8 juni 2015

11% van de gehele gevangenispopulatie in België naar Haren overgebracht worden. Gedetineerden zijn de ervaringsdeskundigen bij uitstek én hebben veelal professionele kennis ter zake. Zij kunnen de mooie aanspraken over een humane gevangenisomgeving in Haren bekrachtigen en indien nodig ontkrachten.

Met Vriendelijke Groeten,

Vandamme Fie

de auteur is architect en onderzoeker naar humane gevangenisarchitectuur bij onderzoeksbureau BAVO